

KOZSÁR ZSUZSANNA

Ikrek könyve

*Neked, ikertestvérem.
Tudod, miért.*

A mélyben

Itt bent sötét van és meleg. Kezemmel végigtapogatom a falakat, ismerem minden repedést, minden görbületet. Titkok fala, tűz van benne és víz van benne, föld és szél, és mindez az enyém. Nem osztozom rajta senkivel. Csak veled. Szoríts egy kis helyet magad mellett, hogy elférjek ebben a kerek, zárt világban. A te világodban. A kettőnk világában. Itt még értjük egymást szavak nélkül is. Itt még a mozdulataink beszélnek. Itt még olyan egyszerű.

Mindent tudok rólad. Ismerem a gondolataidat, tested összes porcikáját felfedeztem már. Másoknak majd meg kell küzdeniük ezért a tudásért, ott, a világon kívül.

Egyszerre dobban a szívünk, és ugyanazt gondoljuk, te meg én.

Bátyó, mi lesz velünk, ha egyszer kikeveredünk innen?

Aki szívednek kedves

Tizenegy évesen lettem árva. Akkor halt meg az apám. Anyámat sosem ismertem, úgy mondják, nem élte túl a szülést. Egyesek persze suttozták, hogy lelépett, és itt hagyott minket, de sose hittem el. Láttam a sírját, a halála dátuma stimmelt.

Mellétemették az apámat.

Akkoriban haragudtam az istenekre, gyűlöltem őket. Nem akadályozták meg apám halálát, a híres csodatévők. Hagyták, hogy árva legyek. Tizenegy évesen.

Sokat voltam egyedül. Nagynéném, aki felnevelt, csak enni adott, fedelet a fejem fölé, ruhát, ha már leszakadt rólam. Amúgy „hallgass és tűnj el” volt a nevem.

Mindig egy testvérré vágytam, aki megért. Aki úgy gondolkodik, ahogy én. Egy lánytestvérré.

Mikor árva lettem, még jobban vágytam rá. Nem kérhettem az isteneket, tegyenek csodát. Nem hittem már bennük.

Megteremtettem magamnak a húgomat egyedül.

Sokáig tartott, míg apróra elrendeztem mindent. Részletesen elképzeltem a külsejét, szőke haját, nagy barna szemét, a szeplőket az orra körül. De még fontosabb volt a húgom természete. A türelme, a humora, a nyugalma. A határtalan fantáziája. Ezen sokáig töprengtem, ábrándoztam, végül már jobban ismertem őt, mint magamat. Képzetelemben megelevenedett a kishúgom, és mindig velem volt. Nem voltam már többé egyedül.

A környezetem bambának tartott. Söt, hülyének. Nem érdekelt.

Mikor elértem a nagykorúságot, nagynéném egyszerűen kidobott. Fel is út, le is út, eleget vesződött velem mostanáig, végre a maga életét akarja élni, boldoguljak, ahogy tudok.

Előbb a delphoi jósdába mentem, itt ez a szokás. Meg kíváncsi is voltam a jövőre. A jóslat zagyva volt, semmi értelme: megölnöd, aki szívednek kedves, ha meg nem találod anyádat.

Anyám húsz éve halott volt már akkor, és nem akadt a földön olyan lény, aki szívemnek kedves lett volna. Csak a húgom. De ő nem volt valóság, ábránd volt csak. Őt nem lehetett megölni. Gondoltam én már előbb is, hogy az egész jósda szélhámosság. De az emberek vakon hittek a bugyuta próféciákban. A véleményemet inkább megtartottam magamnak, csak képzeletbeli húgom tudott róla. Nem vágytam rá, hogy ízekre szedjenek a forradalmi nézeteimért.

Azért szöveget ütött a fejembe, hogy anyám múltjáról nem tudok semmit. Nyozozni kezdtem a hajdan volt asszony után.

Elmentem a szigetre, ahol született.

Akadtak még, akik emlékeztek rá. Egy szobrász meg is mintázta márványból, mikor még fiatal volt az anyám és hajadon. Megtaláltam a szobrot: az én elképzelt húgocskám nézett rám a hideg kőből. Akkor eszembe jutott a jóslat megint, és eszembe jutottak a pletykák is. Hinni kezdtem, hogy anyám ma is él valahol. És él a húgom is. Ha az egyikhez eljutok, megtalálom a másikat is.

Sokfelé jártam, míg anyám nyomát kutattam. Hittem abban, hogy ráismerek, nemcsak a szobor miatt, hanem a vérségi kötelék miatt is. A köldökzsinór, ami összekötött vele, erős, majd ez a kapocs figyelmeztet, segít ráismernem.

Utam, bolyongásom során sok kaland ért, de ezekről nem akarok beszélni. Hősködésnek tűnhetne. És nem is tartom olyan fontosnak, hogy szót ejtsek róla. Csak az utolsó kalandról akarok szólni, arról a végzetesről. Arról, ahogy Thébába értem.

Egy szörny uralta akkoriban Thébát, egy szfinx, aki hülye találós kérdésekkel riogatta a népet. Amíg helyes választ nem kapott, naponta elfogyasztott egy városlakót. Mire én odaértem, már erősen hízásnak indult, Théba lakossága meg fogyatkozni kezdett, az ok-okozati összefüggést nem volt nehéz kitalálni. A szívélyes városlakók annyira megörültek jöttömnek, hogy mindjárt feltálatlak a szörnynek ebédre. Ám annak már úgy el volt nehezülve a gyomra, hogy húzta az időt, ragaszkodott a maga kitalálta rituáléhoz. Előbb a munka, aztán a szórakozás. Hallgassam meg a találós kérdést, majd aztán ebédelünk.

Gyerekjáték volt kitalálni. Nekem, aki képzeletbeli húgommal és fantáziálással töltöttem a gyerekkort, legfeljebb azon lehetett eltöprengenem, mennyire gyéren működik a thébaiak agya. A szfinx, esküszöm, megkönnyebbült, unta már a thébai éghajlatot, azt mondta, hegyekre vágyik, friss levegőre.

Engem királlyá koronáztak, minden tiltakozásom ellenére. Sajnos a trón amúgy nem volt üres, osztoznom kellett rajta a királynéval, aki túl volt már a zsenge koron, de annyira még nem volt öreg, hogy ne követelje a jogait. Valamikor szép lehetett, erre gondoltam az ágyban, míg sietősen elvégeztem a dolgomat.

Reggel aztán kellemetlen érzésre riadtam fel: egy kard feszült egyenest a torkomnak.

– Meggyaláztad az anyámat! – ordította egy harcos amazon. Az arcát nem láttam, álarc fedte, indulata alapján akár férfi is lehetett volna, de a melle remegett

a felindultságtól, és annyira szép volt így, ismeretlenül, hogy nem tudtam parancsolni magamnak.

Nem adta meg magát, harcolnom kellett vele, le kellett igaznom, mielőtt a magamévá teszem. Olyan gyönyört én még nővel nem éltem át. Így volt vele ő is, sikítózva követelte, hogy ne hagyjam abba. Csak órák múlva kegyelmeztem neki, teljesen kimerülten.

– Ki vagy te? – kérdezte, csak hogy mondjon valamit.

– Oidiposznak neveznek – mondtam, csak hogy mondjak valamit.

Nagyobbat sikított, mint az önkívületi pillanatokban.

– A bátyámat hútták így, akinek az apja elűzte anyánkat és az ő méhében engem is! Arcáról lehullott az álarc, és a megálmódott húgom állt előttem. De nem gyönyörködhettem arcvonásaiban, mert felkapta a rég sarokba hajított kardot, és döfött. Csak védekeztem. Megöltem a húgomat.

Bocsáss meg, lélek

Szakadt az eső, és szüntelenül villámlott. A két megriadt kis árva szorosan összebújt a pajtában. Éjszaka volt, de a villámok nem hagyták, hogy sötét legyen. Haragos volt az ég, mint egy istenítélet. S ők ketten megremegtek minden csattanásra. Aztán belevágott a villám a pajtába, lángolni kezdett körülöttük minden, tűzvész az özönvíz közepén. Vakon rohantak ki a viharba.

Johanna attól az éjjeltől fogva már sose volt többé régi önmaga. Rohamai voltak, és különös hangokat hallott. De nem szólt erről senkinek. Még az öccsének sem. Ő persze tudta, hogy nővére más, mint régen, megérezte. De tiszteletben tartotta, hogy ez a téma, Johanna megváltozott énje, még kettejük közt is tabu.

Mindig is elválaszthatatlanok voltak, erős kapocs volt köztük az árvaság. Ahogy cseperedtek, Johanna egyre szívesebben bújt fiúruhába. Túl szép volt, zavarták a mohó tekintetek, nem érezte magát eléggé biztonságban olyan öltözékben, mely minden testi előnyét csak hangsúlyosabbá tette.

Az öccsét ez az öltözési hóbort nem zavarta, ellenkezőleg. Az ő szemében Johannának sose volt neme, lélek volt, nem test. Rokon lélek, a legeslegközelebbi emberi lény a világon.

De a férfiruha sem védte meg Johannát saját belső hangjaitól. Évről évre erősödtek benne, és velük együtt a mardosó kétségek is. Ki beszél? Isten? Sátán?

Engedelmeskednie kellett belső hangjainak, ha fájt is. Mert fájt. Fizikai szenvedéssel járt. Egy-egy hosszabb roham után hetekig mélyültek szeme alatt a fekete karikák, hetekig táncolt a gyomra, reszkettek tagjai. Ösztönszerűen engedelmeskedett, nem volt választása, ha túl akarta élni, ilyenkor bele kellett merülnie saját poklaiba.

Az öccse sose hagyta magára. Mellette maradt a legnehezebb percekben is, szent borzadállyal nézte, mit művel Johannával a roham. Sosem félt tőle, ilyenkor sem, csak sajnálta, és még sokkal erősebben szerette. Nem tudta, hogy epilepsziás. Azt tudta csak, hogy testvérek.

Kamaszok voltak, mikor Johannának világosan megmondták belső hangjai, mi a küldetése. Kiválasztott volt, hogy ostromra vezesse a katonákat, hogy kiűzze a hazából a bitorló angolokat. Csak a saját erejére számíthatott, önmagából kellett merítenie, és csodákat tennie. Saját belső poklából kellett új valóságokat építenie.

Az öccse nem tágtott mellőle, bár Johanna sosem beszélt neki a küldetésről, sem a pokoljárásról, sem a veszélyekről. Remélte, hogy nem ért semmit az egészből, hogy csupán a szeretet és a hajdani rettenetes vihar emléke tartja őket együtt. Csak ő kiválasztott. Az öccse ártatlan.

Csak mikor fogságba kerültek, jött rá, hogy tévedett mégis.

A hangoktól tudta, ki fog szabadulni egyszer, ha volt út lefelé, a szakadék mélyére, lesz út felfelé is. Nem követelte, eresszék szabadon. Csak azt: ne tartsák fogva az öccsét. Az tévedés, őneki nincs köze csatákhoz, hangokhoz, poklokhoz.

De az öccse csak ránézett, nyugodt barna szemében nem voltak kétségek. Tudom, min mész keresztül. Hallom a hangjaidat. Azt is tudom, megszabadulunk.

Johanna vadul nézett rá, ordított benne a kétségbeesés. Nem akarom, hogy a testvérem légy. Tagadj meg, fuss, menekülj. Különben véged. Nem az angolok ölnek meg. Az én bensőm öl meg, ha velem együtt akarsz pokolra szállni. Olyan terhet rakok gyenge vállaidra, amit nem visel el senki halandó, csak a kiválasztott. Tagadj meg, fuss, menekülj. Ne légy a testvérem többé. Soha, soha többé. Szabad vagy, menj már!

A fiú nem mozdult, ahogy nem mozdult akkor sem, mikor Johannán úrrá lettek a rohamok. Maradok, és veled viselem terheidet. Ezért vagyok a testvéred.

Nem tűrhette, nem árasztotta rá a világ fájdalmaival, meg kellett szabadítania. Erőt kapott hozzá, isteni, sátáni erőt. Ujjai vasmarokként kapcsolódtak öccse torkára, kiszorították belőle az életet.

Bocsáss meg, lélek, aki a testvérem akartál maradni. Meg kellett, hogy öljelek, hogy megmentselek magamtól. Nem követhetsz tovább. Máglya vár, az a rég becsapódó villám gyújtotta meg. Máglya vár, boszorkányok végzete, isteni, sátáni sors, nem való neked, halandónak. Csak így tudtalak megmenteni önmagamtól. Egy jobb világban talán találkozunk még. Ahol nem lesznek hangok, ahol nem leszek kiválasztott. Akkor újra testvérek leszünk. Ártatlanok.

Haláltánc

Elmegyek meghalni. Elmegyek meghalni.

Lenn a mélyben jó volt. Magzat voltam, védett. Velem voltál, én testvérem. Most már sehol sem vagy. Hová tűntél? Félek. Kicsi voltam, védett. Te voltál a világ, a világ megértett. Magam vagyok. Élek. Nélküled mit érek? Elmegyek meghalni.

Elmegyek meghalni. Gyermeke voltam. Ártatlan. Bízom mindenkiben. Játsoztam. Álmodtam. Felkeltettek. Levagdosták szárnyam. Szárnyaszegett vagyok. Ne gyere utánam! Elmegyek meghalni.

Elmegyek meghalni. Lánnyá cseperedtem. Miért nem kellettem? Fiú nem várt soha. Kegyetlen mostoha volt a sorscsillagom. Most már maradj távol, ne kíséj utamon. Elmegyek meghalni.

Elmegyek meghalni. Asszony voltam. Érett. Soha meg nem értett. Asszony voltam, meddő, kínt, bánatot termő. Gyermeke volt, mégis elfordult az ég is. Nincsen maradásom. Elmegyek meghalni.

Elmegyek meghalni. Öreg voltam, vénség, százesztendőss szépség, rancos emlékezet. Ne adj most már kezet, ne keress, nem leszek. Elmegyek meghalni.

Elmegyek meghalni. Elmegyek meghalni.

Nézz rám

Elviselhetetlennek érzem a tudatot, hogy az alvilágban vagy, Eurüdiké. Hogy viaskodsz a magad szörnyeivel, már-már legyőznek, utolsó erődből próbálsz kiemelkedni az iszonyatból, ami körülvesz, és én csak állok a szakadék szélén, nézem, ahogy egyre lejjebb zuhansz, és nem tudok segíteni rajtad. Csak mélyebbre taszítalak, ha veled zuhanok én is.

Orpheusz, ne félts. Itt vagyok a magam poklában, és jó itt nekem. Minden harc, amit a szörnyeimmel vívok, erősebbé, ellenállóbbá tesz, tudom. Ez a tudat boldogít engem. Sosem kérném, hogy zuhanj velem a mélybe, neked ott kell maradnod a szakadék szélén, és nézned, hogy lent vagyok. Te vagy a lelkem jobbik fele, neked túl kell élned, ha engem elnyelne az alvilág. Most még süllyedek, egyre mélyebbre, hogy később újra a magasban szárnyalhassak. Hacsak le nem győz a pokol mégis.

Eurüdiké, nem nézhetem tétlenül, ahogy vergődsz, és bizonygatod magadnak, hogy minden rendben, ennek így kell lennie, neked a poklot meg kell járnod. Nem hiszek benne, hogy ezt érdemelted. Szeretném, ha mellettem lennél, mert szavak nélkül is értjük egymást. Lemegyek a pokolba érted.

Orpheusz, nem engedem, hogy veszélybe sodord magad. Az én poklom csak az enyém, túlságosan fájna neked, nem vagy rá felkészülve. Neked a felszínen kell maradnod, hogy félnézhessek rád időnként, és tudjam, hova kell majd egyszer visszajutnom. Ha lesz visszaút.

Az istenek megengedték, hogy belépjek az alvilágodba, a szörnyeid közé. Vakon kell odamennem, vak bizalommal, egyedüli támaszom a te szereteted lesz, Eurüdiké. Nem szabad rád néznie sem, de te tudni fogod, hogy ott vagyok melletted, érezni fogod a szeretetemet. Kivezetlek az alvilágból, a felszínre hozlak újra, mert nélküled csak félelme vagyok, nem élhetek a földön napfényben azzal a tudattal, hogy te egy iszonyatos szakadék mélyén gondolsz rám kétségbeesetten.

Orpheusz, hát nem érted? Bűnös vagyok, mert túlságosan boldog voltam, és az akartam maradni, nem nézik jó szemmel az istenek, ha egy halandó a teljességre vágyik. Ne akarj értem jönni, ha megtisztultam lelkem szörnyeitől, újjászületek, és megint eljutok hozzád.

Mennem kell, Eurüdiké, meg kell próbálnom a lehetetlent, nincs addig nyugtom, míg azon a szörnyű helyen vagy. Aggódom érted.

Ne gyere, Orpheusz, kérlek, nem akarom. Felesleges. A saját poklommal magamnak kell megbirkóznom.

Gyere utánam, Eurüdiké, kivezetlek, csak bízz bennem. Nem nézek rád, nem szabad, mert akkor elveszíthetjük egymást. Csak kövesd a gondolataimat, és újra kijutunk a fényre.

Várj, Orpheusz, ne siess annyira, nem tudlak követni, mert türelmetlen vagy, kétségbeesett, elszánt, vezetsz akaratom ellenére is. Állj meg, Orpheusz, nézz rám. Csillapodj le, és nézz rám, kérek. Ne érezd úgy, hogy bármit is veszítesz ezzel a pillantással. Mert én nem mehetek veled. Nem mehetek a fényre. Nekem itt van dolgom, az alvilágban. Engedd, hogy elvégezzem a dolgomat. Engedd, hogy egyedül jussak fel a mélyből, ha itt lesz az ideje. Ha lesz visszaút, találkozunk még. Ha nem sikerülne, akkor is mindig érezni fogom a közelségedet, a szeretetedet. Hát emeld fel a fejed, és nézz végre rám, testvérem, Orpheusz.

Azt akartam, szeressen

A sziget legmagasabb pontján, a magányos sziklán ült, a messzeséget kémlelte. Sasszeme volt, már látta a hajót, melyet úgy sodortak a haragos hullámok, mint egy dióhéjat. Ő akarta így. Ő támasztotta a vihart. Az emberek, akik azon a hajón voltak, megérdemelték a vesztüket. Egykor az életére törtek. Ő megmenekült, mert erősebb volt náluk, kiválasztott volt, akit a varázslás hatalmával vert meg a sors. Azóta élt a szigeten, mindenkitől távol, mindenkitől elfeledve. Nem volt vele más, csak Miranda.

Már mikor először látta, tudta, hogy ő az egyetlen, a neki való társ. Bűbájossággal érte el, hogy a lány a szigetre kerüljön, és ne emlékezzen semmire. Hogy csak őt lássa, senki más embert ne ismerjen.

Miranda mégsem szerette. Nem érezte sose azt a borzongást, azt a hideglelést, amit ő, Prospero érzett, ha meglátta. Kedves volt, udvarias, figyelmes, de csak a kötelességtudat vezérelte, semmi más.

Varázslattal tán elérhette volna, hogy szeresse. De olyan balga volt. Arra vágyott, önmagáért szeresse őt a lány és önszántából. Hogy ráébredjen egyszer, nincs itt a szigeten senki más, az egész világon nincs senki más, csak ő, Prospero, ő a neki való társ egyedül. Az igazi.

De Miranda csak várt, csodára várt tán, nem kellett neki Prospero, pedig senki máshoz nem is szólhatott a szigeten.

Keveset beszélt, inkább hallgatott a lány. Szeme mindig a messzeséget fürkészte. Álmodta egyszer, hogy jönni fog valaki, a nagy víz hozza el, és elég, ha belenéz a szemébe, minden választ megtalál benne, a kimondatlan feleleteket is. És érteni fogják egymást, szavak nélkül is, mert olyanok, mint az ikertestvérek.

Szívesen üldögélt a sziklán, és most meglepődött, hogy Prosperót látja ott, Prospero nem szokott a sziklán üldögélni, neki mindig akad valami dolga, nem bámulja a messzeséget, nem vár senkire és semmire, Prospero elég önmagának.

– Itt vagy? – kérdezte Miranda csalódottan, mert érezte, most hivatlan tanúja lesz az álmodozásainak.

– Itt – hagyta rá Prospero. – Nézem a tengert. Haragos ma.

Nem beszéltek többet, nem volt miről. Miranda az álombeli ifjúra gondolt, Prospero az emberekkel teli hajóra, mely hamarosan a hullámsírba száll. Várta már azt a pillanatot. Mikor gondolatait odairányítja a hánykolódó bárkára, és parancsot ad neki a megsemmisülésre.

– Prospero! Mi az ott a vízben? – kérdezte izgatottan Miranda, ő még csak most kezdte látni a távoli pontot.

– Hajó. Emberek utaznak rajta.

– Emberek? Mint mi?

– Emberek.

– Idejönnek?

– Nem hiszem – mondta Prospero. – Vihar van. Nem tudnának itt kikötni.

Miranda egyre izgatottabb lett. Hátha mégis idejönnek. És ott lesz köztük az a valaki, az az egyetlen, akinek a szemében ott a világmindenség.

– Prospero! Te olyan ügyes vagy! Te tudsz rajtuk segíteni, ugye?

Prospero nem válaszolt. Gyűjtötte az indulatokat, összpontosított, tudta, minden erejére szüksége lesz egy hajó elsüllyesztéséhez.

– Prospero, kérlek! – Miranda hangja még sosem volt ilyen. – Én tudom, érzem, azon a hajón van valaki, aki csak nekem született. Veszélyben van. Prospero, te meg tudod menteni. Csak te tudod megmenteni.

Ránézett a lányra. Arca lángol, szemében is idegen tüzek. Megváltozott, még szebb lett, még távolibb, még idegenebb. Azt akartam, szeressen, önmagamért szeressen, gondolta Prospero. Nem kellett neki. Pedig nem volt senki más. Mindent megtettem volna érte. Mindent.

Elfordult a lánytól. Összeszedte az erejét, összpontosított, kinyújtotta a kezét, hogy elsüllyessze a hajót, az ellenségei hajóját, akik miatt ezen a szigeten kell élnie egy lánnyal, aki neki a mindenség, egy lánnyal, akinek ő semmi. Kinyújtotta a kezét. Remegett. Ujjai mintha önálló életet éltek volna, mintha nem az ő keze lett volna.

Nem tudta megtenni.

Belenézett a lány szemébe, izgalom volt benne és bizakodás. Azt akartam, önmagamért szeressen. Pedig elvarázsolhattam volna.

Újra kinyújtotta a kezét, összpontosított, minden erejét összeszedte.

Lecsendesítette a háborgó tengert.

A hajó egyre közeledett, Miranda lerohant a partra. Prospero csak állt a szikla mellett, kapaszkodott a kőbe.

Nem varázsol többet. Soha.

Mint két fa

Olyanok vagyunk, mint két fa. Állok a patak partján, leveles ágaimat belelógatom a vízbe. Állsz a túlparton, ágaid a csillagokat keresik, a napot simogatják. Én le. Te fel. A patak közöttünk.

Nézzük egymást vágyakozva, de nem mozdulhatunk, állunk, ahol belegyökerestünk a földbe, állunk a patak két partján, mert ott a helyünk. Suttog a patak, viszi az üzeneteket, tőlem, tőled, egymásnak.

Az én ágaim lefelé hajlanak, a te ágaid a magasba nyúlnak. Olyan különbözőek vagyunk. Olyan egyformák. Állunk mozdulatlanul, viharban, szélben, fagyban, napsütésben. Nézzük egymást. Köztünk a patak. Hozza, viszi az üzeneteket. Ötszáz évig, ezer évig.

És néha lehajolnak hozzánk a csillagok.